

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

- คณะกรรมการการศึกษาศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. รายงานการประเมินผลโครงการโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อพัฒนาชนบท. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2525.
- _____. รายงานการวิจัยรูปแบบการกระจายดัชนีคุณภาพการศึกษาและดัชนีที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพการศึกษาของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2527.
- _____. รายงานผลการวิจัยโครงการวิจัยและวางแผนเพื่อพัฒนาการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2525.
- ไซลิต บั้นเปี่ยมรัษฎ์ และคนอื่น ๆ . ชนบทอีสาน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2524.
- จโรรัตน์ ชุมเกษียร. ชนบทไทย 2527. กรุงเทพมหานคร : คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม สำนักนายกรัฐมนตรี, 2528.
- จักรกฤษณ์ นรมิตผดุงการ. แนวคิดใหม่ในการพัฒนาชนบท. กรุงเทพมหานคร : สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์, 2522.
- คารา ทิปะपाल. การศึกษากับการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช, 2521.
- ดิเรก อุภษร่าย. การพัฒนาชนบท. กรุงเทพมหานคร : ไทยพิมพ์พิเศษ, 2522.
- _____. การพัฒนาชนบท เน้นหนักการพัฒนาสังคมและแนวความคิดความจำเป็นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร : กรุงเทพมหานครการพิมพ์, 2527.

- ประทีป สยามชัย. สารัตถทางสังคมวิทยาการศึกษา กระบวนการทางสังคม เพื่อพัฒนาการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2526.
- ปรีชา เศรษฐีธร. การศึกษากับการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2527.
- พนัส หันนาคินทร์. การศึกษาของไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช, 2521.
- ไพจิตร เอื้อทวิกุล. เศรษฐศาสตร์กับการศึกษา. สังคมศาสตร์กับการศึกษา กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2522.
- ภิญโญ สาธร. หลักบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช, 2516.
- วิทยากร เชียงกุล. ปัญหาพื้นฐานของประเทศไทยด้วยพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ดวงกมล, 2521.
- วิไล ตั้งจิตสมคิด. การศึกษากับการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนบุคส์โตร์, 2528.
- สนธิ คชสิทธิ์. การศึกษากับสังคม. ลพบุรี : วิทยาลัยครูลพบุรี, 2527.
- สนานจิตร์ สุคนธ์ทรัพย์. เอกสารการสอนชุดวิชาโรงเรียนกับชุมชน. กรุงเทพมหานคร : สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2525.
- สุวัฒน์ มุทธเมธา. ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2524.
- สุภรณ์ ศรีพหล. เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษา. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2526.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. การพัฒนาคุณภาพของประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แพรวพิทยา, 2514.

อนันต์ เกตุวงศ์. การบริหารการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์, 2523.

บทความ

ค้วน ชาวหนู. "บทบาทของมหาวิทยาลัยในการพัฒนาชนบท." วารสารศึกษาศาสตร์ 4
(ตุลาคม 2528 - มกราคม 2529) : 74-83.

ทิพาพร วรรณประภา. "บทบาทครูกับการพัฒนาท้องถิ่น." วารสารการพัฒนาชุมชน
21 (มิถุนายน 2525) : 38-41.

หจัน บุญเรือง. "ความหมายและประชากรศึกษาในการพัฒนาการเกษตรและชนบทของไทย."
วารสารประชากรศึกษา 1 (เมษายน 2528) : 8-14.

วิทยากร เชียงกุล. "การศึกษากับการพัฒนาสังคม." วารสารครุศาสตร์ 1 (มกราคม -
กุมภาพันธ์ 2526) : 41-49.

วิรัช เดียงหงสากุล. "ปรัชญาและเอกลักษณ์การพัฒนาชุมชน." วารสารพัฒนาชุมชน
3 (มีนาคม 2529) : 39-53.

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธ์. "ประชากร ทฤษฎีการ และสิ่งแวดล้อม." วารสารสังคมศาสตร์
1 (เมษายน 2529) : 12-20.

อัจฉรา สัมพันธ์. "ตัวอย่างโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ." วารสารศึกษาศาสตร์
4 (ตุลาคม 2528 - มกราคม 2529) : 67-73.

เอกสารอื่น ๆ

กิตติโชค ท้อยยี่งู. "การมีส่วนร่วมของประชาชนในโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อพัฒนาชนบท :
การศึกษาเฉพาะกรณีในโรงเรียนถิ่นโอภาสวิทยา." วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.

- ก่อ สวัสดิทาณิษฐ์. "คำบรรยายโครงการโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อพัฒนาชนบท" กรุงเทพมหานคร : โครงการพิเศษ กรมสามัญศึกษา, 2524.
- เจษฎา เข้มประเสริฐ. "แนวทางการจัดการศึกษาอาชีพอิสระในโรงเรียนมัธยมศึกษาระดับตำบล" วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2524.
- ชัชวาลย์ อำนวยมณี. "การบริหารการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 8" วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521.
- ณรงค์ ภาณุจนาทนทร์. "พฤติกรรมการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 12" วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527.
- ทองศักดิ์ คุ่มไข่น้ำ. "กิจกรรมและปัญหาในการดำเนินงานของโรงเรียนชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ" วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519.
- ทองขาว ไครดโยธา. "งานบริหารการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 11" วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520.
- ปกครองจังหวัดศรีสะเกษ, สำนักงาน. "ข้อมูลจำเพาะเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี 2529." ม.ป.ม., ม.ป.ป. (อัดสำเนา)
- ปนัดดา จุลเสวก. "บทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนกลางในการบริการชุมชนตามทัศนะของผู้บริหารและอาจารย์" วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2528.
- ประจวบ ค้อตระกูล. "บทบาทการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทองตามทัศนะของครู ประชาชน." วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519.

เปรม ติณสูลานนท์. "ระบบการบริหารการพัฒนาชนบท" คำกล่าวเปิดประชุมระดับอธิบดีและ
ผู้ว่าราชการจังหวัด. กรุงเทพมหานคร : การบริหารการพัฒนาชนบท กระทรวง
ศึกษาธิการ. อรุณาพิมพ์, 2527.

พาณิชย์จังหวัดศรีสะเกษ, สำนักงาน. "ข้อมูลการตลาดจังหวัดศรีสะเกษ ประจำปี พ.ศ. 2528"
สำนักงานพาณิชย์จังหวัดศรีสะเกษ, 2529.

สงัด มิตถิตติ. "การบริการชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในจังหวัด
เชียงราย" ปรียญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2525.

สนอง สุวรรณวงศ์. บทบาทและความต้องการของชุมชน เกี่ยวกับการบริหาร การศึกษาประชาบาล
ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา" ปรียญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519.

ศึกษาธิการจังหวัดศรีสะเกษ, สำนักงาน. แผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และศิลปวัฒนธรรม
ระยะที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) ของจังหวัดศรีสะเกษ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด
ศรีสะเกษ, 2529.

สถิติจังหวัดศรีสะเกษ, สำนักงาน. "ข้อมูลสถิติจังหวัดศรีสะเกษ ปี 2528." สำนักงานจังหวัด
ศรีสะเกษ. ม.ป.ท., 2528. (อัดสำเนา)

สามัญศึกษา, กรม. กองแผนงาน. "การศึกษาการให้บริการชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา." กรุงเทพมหานคร : กองแผนงานกรมสามัญศึกษา, 2525.

_____. _____. "แนวทางการพัฒนาชนบทของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา." กรุงเทพมหานคร :
กองแผนงาน กรมสามัญศึกษา, 2528.

_____. _____. หน่วยศึกษานิเทศก์. "การมัธยมศึกษา กับสังคมไทยในอนาคต" กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์ครูสภา, 2529.

อรรถัย เพียรธรรม. "ความต้องการของกลุ่มคนต่างอาชีพ เกี่ยวกับการศึกษาในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก อำเภอศรีราชา ชลบุรี." วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.

อภิชัย พันธเสน. หน่วยศึกษานิเทศก์. "การมัธยมศึกษา กับสังคมไทยในอนาคต" กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2529.

อารี ไชยราช. "ปัญหาการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ระดับตำบล ในเขตการศึกษา 10" วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523.

อุดม ปัญญา. "การบริหารชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสระบุรี ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครู และกรรมการสภาตำบล" วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529.

ภาษาอังกฤษ

Krejcie, Robert V. and Morgan, Daryle W. "Determining Sample Size for Research Activities." Journal of Educational and Psychological Measurement 30 (Autumn 1970) ; 607-610.

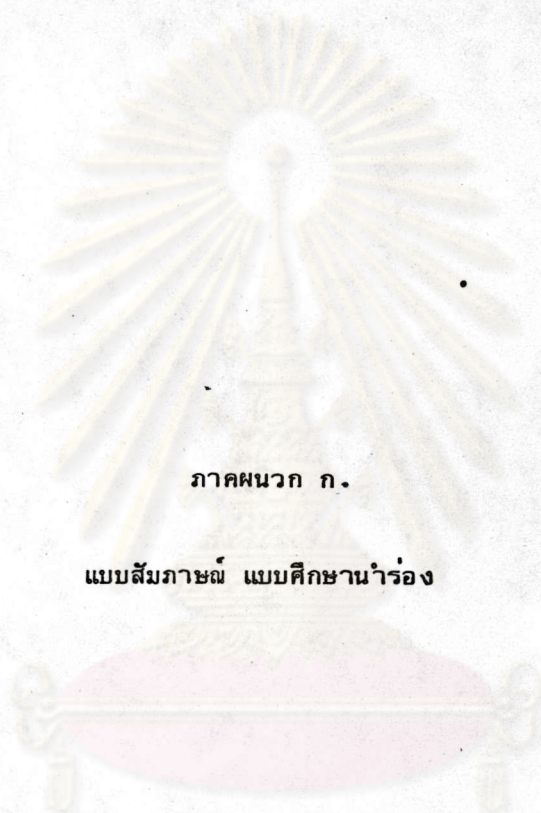
Lynch, Patrick D. "Emerging Concepts in Educational Administration" Address Given by Patrick D. Lynch professor, Pennsylvania State University and Visiting professor, Chulalongkorn University, Bangkok Thailand, July 2, 1986 : 10.

Minzey, Jack D. Community Education : From Program to Process to Practise the schools' Role in a new Education Society. Pendell Publishing Company Midland, Michigan, 1979 ; (223-224).

William, Van Til. Secondary Education : School and Community. Houghton
Mifflin Company, 1978 : Indiana State University, 1978 :
(265-266).

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก.

แบบสัมภาษณ์ แบบศึกษานำร่อง

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสัมภาษณ์

ความต้องการของประชาชนในการรับบริการชุมชนและการให้การสนับสนุนโรงเรียนมัธยมศึกษา
: การศึกษากรณีจังหวัดศรีสะเกษ

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์นี้มี 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูล เฉพาะตัวของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการในการรับบริการชุมชนและการให้การสนับสนุน
โรงเรียนมัธยมศึกษา

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการรับบริการชุมชนและการให้การสนับสนุน
โรงเรียนมัธยมศึกษา และข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูล เฉพาะตัวของผู้ให้สัมภาษณ์

1. ผู้ให้สัมภาษณ์
 - กำนัน
 - ผู้ใหญ่บ้าน
 - ผู้ปกครองนักเรียน
2. ที่อยู่ของผู้ให้สัมภาษณ์
 - หมู่ที่
 - ตำบล
 - อำเภอ
 - อยู่ในเขตบริการของโรงเรียน
 - ระยะทางจากบ้านถึงโรงเรียน
3. เพศ
 - ชาย
 - หญิง
4. อายุ
 - 20-30 ปี
 - 31-40 ปี
 - 51-60 ปี
 - สูงกว่า 60 ปี

5. ศาสนา (ระบุ)
6. จบการศึกษาชั้นสูงสุด ไม่จบชั้นประถมศึกษา
 ประถมศึกษา
 มัธยมศึกษา
 สูงกว่ามัธยมศึกษา (ระบุ)
7. อาชีพ เกษตรกรรม
 ค้าขาย
 รับราชการ
 อื่น ๆ (ระบุ)
8. รายได้เฉลี่ยต่อปี ต่ำกว่า 5,000 บาท
 5,000-10,000 บาท
 11,000-50,000 บาท
 50,000 บาทขึ้นไป
9. เป็นสมาชิกกลุ่ม ลูกเสือชาวบ้าน
 สหกรณ์การเกษตร
 กลุ่มเกษตรกร
 กลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์
 กลุ่มแม่บ้าน
 สมาชิกสมาคมครู-ผู้ปกครอง
 อื่น ๆ (ระบุ)
10. จำนวนครั้งที่เคยติดต่อกับโรงเรียนต่อปี ไม่เคยติดต่อเลย
 1-5 ครั้ง
 6-10 ครั้ง
 มากกว่า 10 ครั้ง

11. กิจกรรมที่เคยร่วมกับโรงเรียนมัธยมศึกษา

ในฐานะผู้ปกครอง

ในฐานะผู้เข้าชมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น

ในฐานะผู้เข้าร่วมกิจกรรมในโรงเรียน

ในฐานะอื่น ๆ (ระบุ)

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการในการรับบริการชุมชนและสนับสนุนโรงเรียนมัธยมศึกษา

คำชี้แจง ข้อความต่อไปนี้ เป็นความต้องการบางประการ เกี่ยวกับการบริการชุมชนจากโรงเรียนมัธยมศึกษาและการให้การสนับสนุนโรงเรียนมัธยมศึกษาในด้านต่าง ๆ ในแบบสัมภาษณ์ จะมีการสัมภาษณ์ใน 2 ลักษณะ คือ

ลักษณะที่ 1 แสดงถึงความต้องการในกิจกรรมด้านต่าง ๆ ว่ามีความต้องการในกิจกรรมด้านนั้นมากน้อยเพียงใด

ระดับที่ 4 หมายถึง ผู้ตอบมีความต้องการในเรื่องนั้น ๆ มาก

ระดับที่ 3 หมายถึง ผู้ตอบมีความต้องการในเรื่องนั้น ๆ ค่อนข้างมาก

ระดับที่ 2 หมายถึง ผู้ตอบมีความต้องการในเรื่องนั้น ๆ ค่อนข้างน้อย

ระดับที่ 1 หมายถึง ผู้ตอบมีความต้องการในเรื่องนั้น ๆ น้อย

ลักษณะ 2 ให้ระบุถึงกิจกรรมนั้น ผู้ให้สัมภาษณ์เคยให้บริการหรือการสนับสนุน

หรือไม่ ตัวเลือกตอบคือ

เคย

ไม่เคย

ศูนย์วิจัยเพื่อพัฒนาระบบ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ก. ความต้องการในการรับบริการชุมชนจากโรงเรียนมัธยมศึกษา

กิจกรรมการบริการชุมชนของโรงเรียน มัธยมศึกษา	ระดับความต้องการ				ท่านเคยได้รับ บริการด้านนี้ หรือไม่	
	4	3	2	1	เคย	ไม่เคย

ด้านการศึกษา

1. ให้โรงเรียนจัดการศึกษาผู้ใหญ่สำหรับประชาชน
ที่ไม่มีโอกาสเรียนในระบบโรงเรียน
2. ให้โรงเรียนบริการข่าวสารเหตุการณ์ต่าง ๆ
ในรูปสิ่งพิมพ์
3. ให้โรงเรียนเผยแพร่และให้ความรู้เกี่ยวกับ
กฎหมายที่จำเป็นสำหรับประชาชน เช่น
กฎหมายที่ดิน เป็นต้น
4. ให้โรงเรียนเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการ
ปกครองในระบอบประชาธิปไตย
5. ให้โรงเรียนเชิญชวนประชาชนเข้าชมงาน
วิชาการที่โรงเรียนจัด
6. ให้โรงเรียนเปิดโอกาสให้ประชาชนใช้
ห้องสมุดของโรงเรียน
7. ให้โรงเรียนจัดเผยแพร่ผลงานของนักเรียนให้
ประชาชนเข้าชม
8. ให้ครู อาจารย์ของโรงเรียนเป็นที่ปรึกษาทาง
วิชาการแก่ประชาชน เมื่อมีการจัดกิจกรรม
ชุมชน
9. ให้โรงเรียนเผยแพร่แนวคิด ในการพัฒนาเพื่อการ
พึ่งตนเองของประชาชนและของนักเรียน

กิจกรรมการบริการชุมชนของโรงเรียน มัธยมศึกษา	ระดับความต้องการ				ท่านเคยได้รับ บริการด้านนี้ หรือไม่	
	4	3	2	1	เคย	ไม่เคย

ด้าน เศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ

10. ให้โรงเรียน เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการ
สหกรณ์
11. ให้โรงเรียนจัดอบรมวิชาชีพแก่ประชาชน
12. ให้โรงเรียนจัดสาธิตวิธีการประกอบอาชีพ
ใหม่ ๆ ให้ประชาชน
13. ให้โรงเรียนจัดและให้ข่าวสารในการ
ประกอบอาชีพแก่ประชาชน
14. ให้โรงเรียนจัดงานแนะนำอาชีพที่เหมาะสม
ในท้องถิ่น เช่น อุตสาหกรรมในครัวเรือน
การเกษตรแบบครบวงจร เป็นต้น
15. ให้โรงเรียนเชิญวิทยากรผู้มีความรู้ความ
ชำนาญหรือผู้ที่ประสบความสำเร็จในการ
ประกอบอาชีพในท้องถิ่นมาบรรยายให้ความรู้
แก่นักเรียนและประชาชน
16. ให้โรงเรียนศึกษาสภาพ เศรษฐกิจ การหา
รายได้ และปัญหาต่าง ๆ ในท้องถิ่น เพื่อ
นำเสนอแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการ
พัฒนาท้องถิ่น
17. ให้โรงเรียน เผยแพร่ความรู้ในการจัดการ
เกี่ยวกับผลผลิต และการจำหน่ายผลผลิตแก่
นักเรียนและประชาชน

กิจกรรมการบริการชุมชนของโรงเรียน มัธยมศึกษา	ระดับความต้องการ				ท่านเคยได้ รับบริการด้าน นี้หรือไม่	
	4	3	2	1	เคย	ไม่เคย
18. ให้โรงเรียนสนับสนุนและส่งเสริมการ ให้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีในท้องถิ่นให้ เกิดประโยชน์						
19. ให้โรงเรียนเผยแพร่และให้ความรู้ เกี่ยวกับการใช้เวลาว่างในการเพิ่มพูน รายได้						
20. ให้โรงเรียนเผยแพร่ความรู้ในการใช้ เครื่องมือและแนวคิดใหม่ ๆ ในการ ประกอบอาชีพ เช่น การเกษตรแบบ ผสมผสาน เป็นต้น						
<u>ด้านสุขภาพอนามัย</u>						
21. ให้โรงเรียนเผยแพร่ความรู้ในการบริโภค และการประกอบอาหารที่ถูกหลัก โภชนาการ						
22. ให้โรงเรียนเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการ รักษาสุขภาพอนามัยแก่นักเรียนและประชาชน เช่น การสาธารณสุขมูลฐาน เป็นต้น						
23. ให้โรงเรียนจัดนิทรรศการด้านสุขภาพอนามัย						
24. ให้โรงเรียนเผยแพร่ความรู้แก่นักเรียนและ ประชาชน เกี่ยวกับการป้องกันการใช้ยาใน ทางที่ผิด						
25. ให้โรงเรียนสนับสนุนและร่วมมือกับชุมชนใน การรักษาความสะอาดของชุมชน						

กิจกรรมการบริการชุมชนของโรงเรียน มัธยมศึกษา	ระดับความต้องการ				ท่านเคยได้ รับบริการ ด้านนี้หรือไม่	
	4	3	2	1	เคย	ไม่เคย
26. ให้โรงเรียนประสานงานกับหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องในการให้บริการด้านสุขภาพ อนามัยแก่ประชาชน						
27. ให้โรงเรียนแนะนำและให้ความรู้ในการ เก็บและถนอมอาหารแก่นักเรียนและ ประชาชน						
<u>ด้านการช่วยเหลือกิจกรรมชุมชน</u>						
28. ให้โรงเรียนจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน เพื่อ ประโยชน์แก่ชุมชน เช่น ทำความสะอาด แก่สาธารณสถาน ปลูกต้นไม้ เป็นต้น						
29. ให้โรงเรียนมีส่วนร่วมกับผู้นำท้องถิ่นในการ วางแผนพัฒนาและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน						
30. ให้โรงเรียนได้มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือ การประชุมและการอบรมต่าง ๆ ที่ชุมชนจัดขึ้น						
31. ให้โรงเรียนเป็นผู้นำหรือสนับสนุนท้องถิ่น ในการจัดการการแข่งขันกีฬาของประชาชน						
32. ให้โรงเรียนจัดสนับสนุนกิจกรรมอาสาพัฒนา ให้แก่ นักเรียน						
33. ให้ครู อาจารย์ ออกเยี่ยมนักเรียนและผู้ ปกครอง เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีกับ ประชาชนและช่วยเหลือกิจกรรมบางอย่าง ของประชาชน เช่น ช่วยงานศพ งานบุญ ต่าง ๆ เป็นต้น						

กิจกรรมบริการชุมชนของโรงเรียน มัธยมศึกษา	ระดับความต้อ ง ทาร				ท่านเคยได้ รับบริการ ด้านนี้หรือไม่
	4	3	2	1	เคย ไม่เคย
34. ให้โรงเรียนเป็นสื่อกลางที่จะนำความ ช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่น ไปสู่ชุมชน					
<u>ด้านศิลปวัฒนธรรม</u>					
35. ให้โรงเรียนอบรมนักเรียนและสนับสนุน นักเรียนให้เห็นคุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่น					
36. ให้โรงเรียนร่วมมือและจัดกิจกรรมในวัน สำคัญต่าง ๆ เช่น วันวิสาขบูชา วันเข้าพรรษา วันลอยกระทง เป็นต้น					
37. ให้โรงเรียนจัดรวบรวมประวัติความ เป็นมาของประเพณีท้องถิ่น บุคคลสำคัญ ชุมชนนิสถาน นิทานพื้นบ้าน					
38. ให้โรงเรียนจัดการละ เล่นร่วมกับชุมชน ในวันสำคัญต่าง ๆ					
39. ให้โรงเรียนจัดงานที่ เป็นการเผยแพร่และ อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและงานอาชีพของ ท้องถิ่น เช่น การทอดผ้าพื้นเมือง เป็นต้น					
40. ให้โรงเรียนเป็นผู้นำและสนับสนุนในการ ลดคอบายมุข					
41. ให้โรงเรียนร่วมกับ วัดหรือศาสนสถานอื่น ๆ จัดกิจกรรมที่ เสริมสร้างและพัฒนาจิตใจของ นักเรียนและประชาชนในท้องถิ่น					

กิจกรรมบริการชุมชนของโรงเรียน มัธยมศึกษา	ระดับความต้องการ				ท่านเคยได้ รับบริการ ด้านนี้หรือไม่
	4	3	2	1	เคย ไม่เคย
42. ให้โรงเรียนนำนักเรียน เข้าวัดหรือศาสนสถาน ทำบุญตักบาตร หรือประกอบพิธีทางศาสนา เพื่อร่วมกิจกรรมกับชุมชนและวัดหรือศาสนสถาน					
ด้านอาคารสถานที่และอุปกรณ์					
43. ให้ประชาชนใช้อาคาร หอประชุมในการจัด กิจกรรมของชุมชนหรือจัดการประชุม					
44. ให้บริการน้ำประปา หรือน้ำบาดาลของ โรงเรียน เมื่อชุมชนเกิดการขาดแคลน					
45. ให้ประชาชนยืมอุปกรณ์และใช้สนามกีฬาของ โรงเรียนในการแข่งขันกีฬาของชุมชน					
46. ให้ชุมชนยืมวัสดุอุปกรณ์บางอย่าง เพื่อนำไปใช้ ในกิจกรรมของชุมชน เช่น โต๊ะ ม้านั่ง เก้าอี้ เครื่องเสียง เป็นต้น					
47. ให้ประชาชนยืมอุปกรณ์และเครื่องมือบางอย่าง เพื่อสาธิตทางการ เกษตรและการประกอบอาชีพ					
48. ให้โรงเรียนจัดสถานที่ในการสาธิตการประกอบ อาชีพใหม่ ๆ แก่ชุมชน เช่น การทำแปลงสาธิต ไร่นาสวนผสม เป็นต้น					
49. ให้ชุมชนได้รับประโยชน์จากการใช้อุปกรณ์บาง อย่างที่ไม่มิตัวไป ในชุมชน เช่น เครื่องอัดสำเนา เครื่องถ่ายเอกสาร เป็นต้น					

ข. ความต้องการในการสนับสนุนโรงเรียนมัธยมศึกษา

การให้การสนับสนุนแก่โรงเรียนมัธยมศึกษา	ระดับความต้องการ				ท่านเคยให้การสนับสนุนหรือไม่	
	4	3	2	1	เคย	ไม่เคย
50. เป็นกรรมการโรงเรียนหรือเป็นกรรมการศึกษาของโรงเรียน						
51. ร่วมประชุมเกี่ยวกับเรื่องการเรียนการสอนของนักเรียนในโอกาสอันสมควร						
52. ร่วมประชุมเกี่ยวกับการให้การศึกษาแก่ประชาชนและการบริการชุมชน						
53. มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาด้านการบริการชุมชนของโรงเรียน						
54. ร่วมบริจาคเงินให้กับโรงเรียนในด้านการเรียนการสอนของนักเรียน เช่น ทุนการศึกษา อุปกรณ์ การเรียนการสอน เป็นต้น						
55. ช่วยประชาสัมพันธ์กิจกรรมของโรงเรียนหรือกิจการต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น						
56. อุทิศแรงงานช่วยเหลือในกิจการของโรงเรียน เช่น การสร้างม่อน้ำบาดาล การสร้างรั้วถนนภายในโรงเรียน เป็นต้น						
57. เป็นวิทยากรในการบรรยายเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ ด้านศิลปวัฒนธรรม และประเพณีของท้องถิ่น						
58. ช่วยสอดส่องดูแลนักเรียน และแจ้งต่อทางโรงเรียน เมื่อพบนักเรียนประพฤติตนไม่ถูกระเบียบหรือไม่เหมาะสมกับสภาพความเป็นนักเรียน						

การให้การสนับสนุนแก่โรงเรียนมัธยมศึกษา	ระดับความต้องการ				ท่านเคยให้การสนับสนุนหรือไม่	
	4	3	2	1	เคย	ไม่เคย
59. เข้าร่วมกิจกรรมกับทางโรงเรียน เช่น การ จัดงานร่วมกับทางโรงเรียน เช่น ร่วมงาน วันเด็กกับทางโรงเรียน เป็นต้น						
60. ให้ความร่วมมือในการนำผลผลิตและสินค้า ไปแสดงและขายให้แก่ประชาชนในราคาถูก เมื่อโรงเรียนจัดตลาดนัดขึ้น						
61. ให้พันธุ์ไม้ หรือ ให้อิมโค กระบือ หรือ เครื่องมือในการประกอบอาชีพ เพื่อใช้ สาธิตทางการเรียนการสอนของทาง โรงเรียน						
62. ให้ความร่วมมือ ในการพัฒนาชุมชนของทาง โรงเรียน เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมการ พัฒนาชุมชนกับครูและนักเรียน เป็นต้น						

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการรับบริการชุมชนจากโรงเรียนมัธยมศึกษา และการให้การสนับสนุนโรงเรียนมัธยมศึกษา

คำชี้แจง ข้อความต่อไปนี้ เป็นปัญหาอุปสรรคบางประการ เกี่ยวกับการรับบริการชุมชนจากโรงเรียนมัธยมศึกษาและให้การสนับสนุนโรงเรียนมัธยมศึกษาในด้านต่าง ๆ ในแบบสัมภาษณ์มี 2 ลักษณะ คือ

ลักษณะที่ 1 แสดงถึงปัญหาและอุปสรรคในด้านต่าง ๆ ว่ามีระดับของปัญหาในด้านเหล่านั้นมากน้อยเพียงใด แบ่งเป็น 4 ระดับ คือ

ระดับที่ 4 หมายถึง ผู้ตอบ เห็นว่าระดับของปัญหานั้น ๆ มาก

ระดับที่ 3 หมายถึง ผู้ตอบ เห็นว่าระดับของปัญหานั้น ๆ ค่อนข้างมาก

ระดับที่ 2 หมายถึง ผู้ตอบ เห็นว่าระดับของปัญหานั้น ๆ ค่อนข้างน้อย

ระดับที่ 1 หมายถึง ผู้ตอบ เห็นว่าระดับของปัญหานั้น ๆ น้อย

ลักษณะที่ 2 ให้ระบุปัญหาและข้อ เสนอแนะในการรับบริการและการให้การสนับสนุนโรงเรียนมัธยมศึกษา

ก. ปัญหาและอุปสรรคในการรับบริการชุมชนจากโรงเรียนมัธยมศึกษา

ปัญหาและอุปสรรคในการรับบริการชุมชนจากโรงเรียนมัธยมศึกษา	ระดับของปัญหา			
	4	3	2	1

ปัญหาจากทางโรงเรียน

63. การสำรวจความต้องการของชุมชนในการรับบริการชุมชนจากโรงเรียน
64. ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
65. การประชาสัมพันธ์ในเรื่องการบริการที่โรงเรียนจัดขึ้น

ปัญหาและอุปสรรคในการรับบริการชุมชนจากโรงเรียน มัธยมศึกษา	ระดับของปัญหา			
	4	3	2	1
66. ความพร้อมของโรงเรียนในด้านอาคารสถานที่ในการ เข้าไปรับบริการจากโรงเรียนมัธยมศึกษา				
67. ความพร้อมของโรงเรียนในด้านบุคลากรในการให้ บริการชุมชน				
68. ความพร้อมของโรงเรียนในด้านวัสดุอุปกรณ์ และ เครื่องมือในการบริการชุมชน				
69. ความเข้าใจของครู ผู้บริหารในวัฒนธรรมประเพณี และวิถีชีวิตของท้องถิ่น				

ข้อ เสนอแนะและแนวทางแก้ไข

.....

.....

.....

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปัญหาและอุปสรรคในการรับบริการชุมชนจากโรงเรียน มัธยมศึกษา	ระดับของปัญหา			
	4	3	2	1

ปัญหาจากชุมชน

70. ความเข้าใจของประชาชนในการให้บริการชุมชนของ
โรงเรียน
71. ความมั่นใจของประชาชนในการให้บริการชุมชนของ
โรงเรียน
72. วิธีการและขั้นตอนในการรับบริการชุมชนจากโรงเรียน
73. การยอมรับวิทยาการใหม่ ๆ ซึ่งแตกต่างไปจากวิธีชีวิต
และวิธีการผลิตแบบเดิม
74. ประชาชนมีฐานะยากจน มักใช้เวลาส่วนใหญ่ไปหารายได้
มาเลี้ยงครอบครัว จึงเป็นปัญหาในการขอรับบริการจาก
โรงเรียน
75. เส้นทางคมนาคมติดต่อไม่สะดวกในการไปขอรับบริการ
จากทางโรงเรียน
76. การสนับสนุนและการประสานงานของหน่วยงานต่าง ๆ
ในชุมชนที่จะประสานแผนและร่วมกิจกรรมในการ
ส่งเสริมการรับบริการจากโรงเรียน
77. ปัญหาการบริหารภายในโรงเรียน
-
- ข้อ เสนอแนะและแนวทางแก้ไข
-
-
-
-

ข. ปัญหาและอุปสรรคในการให้การสนับสนุนโรงเรียนมัธยมศึกษา

ปัญหาและอุปสรรคในการสนับสนุนโรงเรียนมัธยมศึกษา	ระดับของปัญหา			
	4	3	2	1

ปัญหาจากทางโรงเรียน

78. การเปิดโอกาสของโรงเรียนให้ชุมชน เข้าร่วมในการสนับสนุนโรงเรียน
79. การจัดตั้งกรรมการศึกษาจากประชาชน เพื่อร่วมในการตัดสินใจและให้คำปรึกษาในด้านต่าง ๆ
80. การประชาสัมพันธ์ในการขอรับการสนับสนุนจากชุมชน
81. การขอรับการสนับสนุนจากชุมชนส่วนใหญ่จะมีเพียงด้านการเงินหรือสิ่งของ
82. โรงเรียนขอความร่วมมือจากชุมชนแต่เพียงฝ่ายเดียว แต่ให้ความร่วมมือในการบริการชุมชนน้อย

ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข

.....

.....

.....

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปัญหาและอุปสรรคในการสนับสนุนโรงเรียนมัธยมศึกษา	ระดับของปัญหา			
	4	3	2	1

ปัญหาจากชุมชน

83. ความรู้ความเข้าใจของประชาชนที่จะให้การสนับสนุน
โรงเรียน
84. ความรู้ความสามารถในการให้การสนับสนุนโรงเรียน
ในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการเงิน ด้านแรงงาน
ด้านวัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น
85. ความจำกัดในด้านเวลาที่จะเข้าไปร่วมประชุมหรือ
ปรึกษาในกิจกรรมด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน
86. เส้นทางคมนาคมในการให้การสนับสนุนโรงเรียน

ข้อ เสนอแนะและแนวทางการแก้ไข

.....

.....

.....

ผู้สัมภาษณ์

วันที่ ... เดือน พ.ศ.

แบบศึกษานำร่อง

ความต้องการของประชาชนในการรับบริการชุมชน

จากโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดศรีสะเกษ

แบบศึกษานำร่องนี้ ผู้วิจัยทำขึ้นเพื่อประสงค์จะทราบความต้องการของประชาชนในการรับบริการชุมชน จากโรงเรียนมัธยมศึกษาในด้านต่าง ๆ เพื่อเป็นการศึกษานำร่อง และใช้เป็นข้อมูลในการสร้าง เครื่องมือวิจัยสำหรับงานวิจัย เรื่องนี้ต่อไป

1. ชื่อ เพศ อายุ
บ้านเลขที่ หมู่ที่ ชื่อหมู่บ้าน
ตำบล อำเภอ จังหวัด
2. อาชีพหลัก อาชีพรอง (ถ้ามี)
รายได้ต่อเดือน/ปี บาท ความรู้ขั้นสูงสุด
3. โรงเรียนมัธยมที่อยู่ใกล้บ้าน เป็นโรงเรียนระดับ
โรงเรียนนี้ห่างจากบ้านท่าน ก.ม.
ท่านมีบุตรเรียนอยู่ในโรงเรียนนี้หรือไม่
 ไม่มี เคยมี
 มี ถ้ามี จำนวน คน
4. ท่านมีความรู้ความเข้าใจหรือไม่ว่า โรงเรียนมัธยมสามารถบริการให้ความช่วยเหลือชุมชน
ในด้านต่าง ๆ แก่ชุมชนได้
 รู้
 ไม่รู้

5. ท่านเคยได้รับประโยชน์ทางด้านบริการชุมชนจากโรงเรียนนี้หรือไม่

เคย

ไม่เคย

ถ้าเคยได้รับ ได้รับบริการด้านใดบ้างจากโรงเรียน

ด้านการศึกษา

.....

ด้านอาชีพ

.....

ด้านสุขภาพอนามัย

.....

ด้านศิลปวัฒนธรรม

.....

ด้านการพัฒนาสาธารณสถาน

.....

ด้านการใช้อาคารสถานที่

.....

ด้านข่าวสาร

.....

ด้านกฎหมาย การปกครอง การเมือง

.....

ด้านการกีฬา การันทนาการ

.....

6. ถ้าไม่เคย ท่านอยากจะได้รับบริการจากโรงเรียนทางด้านใดบ้าง

1.

2.

3.
4.
5.
6.

7. ถ้าโรงเรียนสามารถให้บริการช่วยเหลือชุมชนในด้านดังกล่าว ท่านต้องการด้านใดมากที่สุด

☐ ด้านการศึกษา	☐ ด้านการประกอบอาชีพ
☐ ด้านสุขภาพอนามัย	☐ ด้านการพัฒนาสาธารณสถาน
☐ ด้านศิลปวัฒนธรรม	☐ ด้านการใช้อาคารสถานที่
☐ ด้านกฎหมาย การเมือง ปกครอง	
☐ ด้านการกีฬา สันทนาการ	
☐ ด้านอื่น ๆ เช่น	

8. ท่านคิดว่าจะมีปัญหา อุปสรรคในการรับบริการช่วยเหลือชุมชนหรือไม่

- มี เพราะ
- ไม่มี เพราะ

9. ข้อเสนอแนะในการรับและให้บริการชุมชนของโรงเรียน

.....

.....

10. ท่านรู้หรือไม่ว่า ท่านสามารถให้การช่วยเหลือสนับสนุนโรงเรียนมัธยมศึกษา

- รู้
- ไม่รู้

11. ท่านเคยให้การสนับสนุนช่วยเหลือโรงเรียนมัธยมศึกษาหรือไม่

- เคย เพราะเหตุใด
- ไม่เคย เพราะเหตุใด

✓ 12. ถ้าเคย ท่านให้การสนับสนุนด้านใดบ้าง

- ร่วม เป็นกรรมการศึกษาของโรงเรียน
- แสดงความคิดเห็นในการบริการชุมชน
- การเงินและอุปกรณ์การเรียนการสอน
- ด้านแรงงาน
- ให้ใช้สถานที่หรืออุปกรณ์ในการฝึกการประกอบอาชีพ
- เป็นผู้บรรยายในด้านที่ท่านมีความรู้ความถนัด
- อื่น ๆ

✓ 13. ถ้าท่านต้องการให้การสนับสนุนโรงเรียนท่านต้องการสนับสนุนด้านใดบ้าง

- ___ เป็นกรรมการศึกษาของโรงเรียน
- ___ แสดงความคิดเห็นในการให้บริการชุมชน
- ___ การเงินและอุปกรณ์การเรียนการสอน
- ___ ด้านแรงงาน
- ___ ให้ใช้สถานที่หรืออุปกรณ์ในการฝึกการประกอบอาชีพ
- ___ เป็นผู้บรรยายในด้านที่ท่านมีความรู้ความถนัด
- ___ ด้านอื่น ๆ

✓ 14. ท่านคิดว่าจะมีอุปสรรคในการให้การสนับสนุนและช่วยเหลือโรงเรียนหรือไม่

- มี เพราะเหตุใด
- ไม่มี เพราะเหตุใด

✓ 15. ข้อเสนอแนะในการให้การสนับสนุนโรงเรียนมัธยมศึกษา

.....

.....

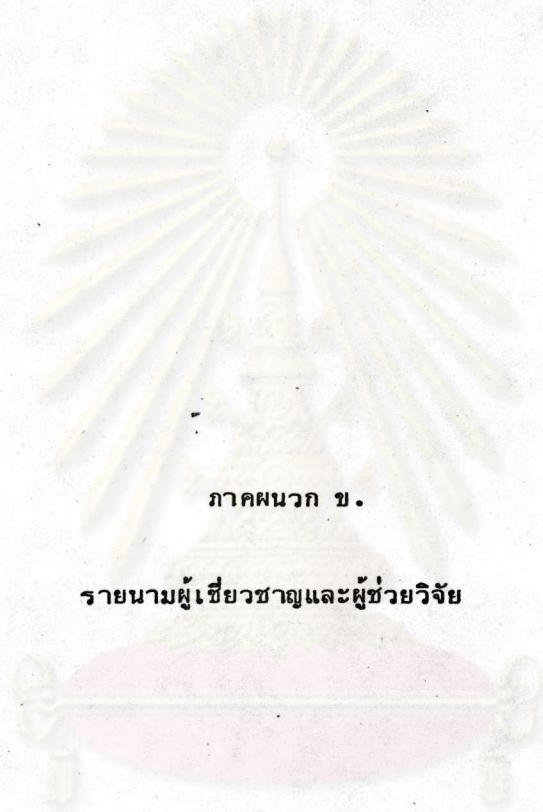
จากการศึกษานำร่องจากประชาชน จำนวน 40 คน ในจังหวัดศรีสะเกษที่ไม่ใช่
กลุ่มตัวอย่างในการทำการวิจัยจาก 4 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภออุทุมพรพิสัย อำเภอ

ชุมชน อำเภอยะนิง พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม และไม่ทราบถึงการให้บริการชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา และการสนับสนุนโรงเรียน

ในด้านการบริการชุมชน ต้องการในด้านการประกอบอาชีพ การศึกษา ด้านสุขภาพอนามัย และด้านศิลปวัฒนธรรมตามลำดับ ปัญหาและอุปสรรคส่วนใหญ่ให้ความสำคัญในด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

✓ ในด้านการให้การสนับสนุนโรงเรียนมัธยมศึกษา ส่วนใหญ่มีความต้องการสนับสนุนในด้านแรงงาน สถานที่ประกอบอาชีพ ทุนและอุปกรณ์การศึกษา การเป็นกรรมการศึกษาของโรงเรียนตามลำดับ ส่วนปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญคือ ขาดการติดต่อสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และความไม่รู้ของประชาชนว่าสามารถให้การสนับสนุนโรงเรียนได้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข.

รายนามผู้เชี่ยวชาญและผู้ช่วยวิจัย

ศูนย์วิทยพัชยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจแก้ไขแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมนานจิตร สุคนธ์ทรัพย์ อาจารย์ประจำภาควิชาบริหาร
การศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อมรชัย หันติเมธ อาจารย์ประจำภาควิชาบริหาร
การศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. ดร. สวัสดิ์ อุดมโกชนัน ผู้อำนวยการโครงการศึกษาพิเศษ
กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษา-
ธิการ
4. อาจารย์ ประจวบ วัจนะรัตน์ ผู้อำนวยการกองพัสดุและอุปกรณ์
การศึกษา กรมสามัญศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ
5. อาจารย์ จิตต์ใส ผดุงรัตน์ หัวหน้าโครงการศึกษาพิเศษ
กองสามัญศึกษา กระทรวง
ศึกษาธิการ
6. อาจารย์ สุนทร สุนันทชัย อธิการบดีกรมการศึกษา
นอกโรงเรียน กระทรวง
ศึกษาธิการ
7. อาจารย์ อุดมชัย รัตนประยูร หัวหน้าฝ่ายมาตรฐานโรงเรียน
กองการมัธยมศึกษา กรมสามัญ
ศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
8. อาจารย์ ชูเกียรติ ลิขสิทธิ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนศรีสะเกษ-
วิทยาลัย จังหวัดศรีสะเกษ

รายนามผู้ช่วยวิจัย

1. อาจารย์ ทองดี ทองผาย	อาจารย์ 1 โรงเรียนกำแพง อ.อุทุมพรพิสัย
จ.ศรีสะเกษ
2. อาจารย์ อรุณรัตน์ สิงหนาค	อาจารย์ 1 โรงเรียนกำแพง อ.อุทุมพรพิสัย
จ.ศรีสะเกษ
3. อาจารย์ ประยูร สงค์พิมพ์	อาจารย์ 1 โรงเรียนบ้านนาหวล
อ.ห้วยทับทัน จ.ศรีสะเกษ
4. อาจารย์ บัวสอน พิมพ์รัตน์	อาจารย์ 1 โรงเรียนเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบาน
อ.กันทรารมย์ จ.ศรีสะเกษ
5. อาจารย์ เอกชัย ทองอม	อาจารย์ 1 โรงเรียนไพร่ธรรมคุณวิทยา
อ.ขุนหาญ จ.ศรีสะเกษ
6. นายธนิต ทองสังข์	นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ค.

วิธีการศึกษาและสำรวจชุมชน

และ

ความสามารถของผู้นำกับการพัฒนาสังคม

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิธีการศึกษาและสำรวจชุมชน

การดำเนินงานพัฒนาชุมชนมีขั้นตอนในการพัฒนาหลายขั้นตอน แต่ขั้นตอนอันดับแรกคือศึกษาสำรวจและรวบรวมข้อมูลของชุมชน ทั้งนี้เพราะในการดำเนินงานพัฒนาชุมชนให้ได้ผลดีนั้น นักพัฒนาจำเป็นจะต้องทราบข้อมูลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและลักษณะต่าง ๆ ของชุมชนโดยละเอียด เพื่อจะได้ทราบปัญหาและความต้องการของชุมชน ในบรรดานักพัฒนาชุมชนถือว่า ครูมีบทบาทต่อการพัฒนาชุมชนอย่างมาก เนื่องจากสังคมคาดหวังให้ครูมีส่วนในการอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณีในชุมชน มีส่วนในการช่วยเหลือในการวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชนให้หมดสิ้นไป จึงใคร่เสนอแนะผู้อ่านที่จะออกไปเป็นครู ได้ศึกษานี้ให้ชัดเจน

ก่อนอื่นใคร่เสนอประโยชน์ที่นักพัฒนาพึงจะได้รับจากการศึกษาชุมชน มีดังต่อไปนี้

1. การศึกษาชุมชนช่วยให้นักพัฒนาได้รู้สภาพความเป็นอยู่ของคนในชุมชน
2. ช่วยให้ผู้รู้แหล่งทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรมนุษย์ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น
3. ช่วยให้ผู้รู้รายละเอียดเกี่ยวกับการสอน เศรษฐกิจ สภาพการศึกษา ตลอดจนภาวะ

การว่างงาน สภาพแรงงานของชุมชน

4. ทำให้ทราบขนบธรรมเนียม ประเพณีนิยมของชุมชน
5. ทำให้ทราบเกี่ยวกับมาตรฐานทางศีลธรรมของชุมชน
6. ทำให้ค้นหาผู้นำท้องถิ่น ซึ่งจะ เป็นตัว เชื่อมหรือสะพานระหว่างชาวบ้าน

กับ เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือนักพัฒนา

7. ทำให้ทราบสาเหตุของปัญหา ตลอดจนสภาพของปัญหาต่าง ๆ ของชุมชน
8. ทำให้การวินิจฉัยปัญหาของชุมชนได้ชัดเจนยิ่งขึ้น
9. ทำให้ทราบประวัติความเป็นมา โครงสร้างของชุมชนนั้น ๆ ค้นชัดขึ้น
10. ทำให้ทราบสถาบันสังคมและกลุ่มพลังต่าง ๆ
11. ช่วยให้นำข้อมูลที่ศึกษาสำรวจมาใช้ในการวางแผนพัฒนาชุมชน ให้สอดคล้องกับ

สภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน

ในการศึกษาชุมชนของครู ครูอาจจะศึกษา เน้นหนักไป เฉพาะด้านใดด้านหนึ่ง เช่น

เรื่องเกี่ยวกับประชาชนในท้องถิ่นนั้น เช่น การศึกษามีปัญหาของชุมชนนั้น เป็นต้น

การส่งแบบสอบถาม ทำให้การเก็บข้อมูลสะดวกและรวดเร็ว ยิ่งถ้าต้องการเก็บข้อมูลมาก ยิ่งสะดวกมากขึ้น ประหยัดเวลายิ่งกว่าได้คนไปสัมภาษณ์ ผู้ที่มีการศึกษาระดับสูง จะยินดีตอบคำถามประเภทนี้มากกว่าแบบอื่น เพราะเข้าใจคำถามและเสียเวลาน้อย

แบบสอบถามควรจะมีควมง่าย เพื่อให้ผู้ตอบจะได้ตอบด้วยความรวดเร็ว แบบสอบถามที่ดี ควรจะมีลักษณะสามารถวัด สิ่งที่ต้องการได้ (Validity) อย่างถูกต้องและเชื่อถือได้ด้วย (Reliability) กล่าวคือ จะวัดกี่ครั้ง ก็ได้ผลอย่างเดียวกัน ถ้าใช้วิธีส่งทางไปรษณีย์ ควรส่งแต่เนิ่น ๆ เพื่อให้ผู้ตอบมีเวลานานพอจะใคร่ครวญหาคำตอบที่ตนแน่ใจจริง ๆ

ข้อดีของการใช้แบบสอบถาม คือ ประหยัดค่าใช้จ่ายและสามารถเก็บข้อมูลได้จากคนจำนวนมาก ๆ ในระยะเวลาไม่นาน ส่วนข้อเสีย คือ แบบสอบถามมีความยืดหยุ่นน้อย ถ้าผู้ตอบไม่เข้าใจคำถามก็อาจไม่ตอบ หรือไม่ตรงคำถาม ฉะนั้นแบบสอบถามเป็นสิ่งสำคัญมาก ควรจะทำแบบสอบถามที่มีลักษณะดึงดูดความสนใจ ก่อให้เกิดความกระตือรือร้นที่จะตอบ สำหรับการเก็บข้อมูลจากคนที่มีการศึกษาน้อย เนื่องจากขาดการเผชิญหน้ากับผู้ตอบโดยตรง จึงไม่แน่ใจว่าข้อมูลที่ได้อาจเป็นข้อมูลที่มาจากความจริงใจของผู้ตอบ หรือไม่มีข้อมูลที่ส่งมา อาจให้ผู้อื่นตอบแทนก็ได้

การทำสัง คมมิติ

สัง คมมิติ (Sociogram) เป็นเครื่องมือที่ใช้วัดความสัมพันธ์ทางสัง คมของบุคคลในกลุ่ม เครื่องมือชนิดนี้มีประโยชน์ในการบริหารพัฒนาชุมชน ในส่วนที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ภาพระหว่างกลุ่มสัมพันธ์ภาพ ระหว่างบุคคลในกลุ่ม ช่วยในการจัดตั้งหัวหน้ากลุ่ม หัวหน้าโครงการ ได้ดีมาก เป็นการศึกษาและสำรวจความเด่น ความด้อย ความเกี่ยวข้องของคนในสัง คมที่ได้ผลดีทีเดียว

ตัวอย่างการทำสัง คมมิติ (Sociogram) ในกลุ่มคนกลุ่มหนึ่ง ซึ่งมี 5 คน ถูกถามว่าชอบทำเรื่องนั้นกับใคร โดยให้เลือกกันเองในกลุ่ม แต่ให้เลือกคนละเสียง 2 คนเท่านั้น เมื่อเลือกเสร็จแล้ว (ให้เลือกอย่างลับ ๆ) ก็นำมาจัด (Sociogram) โดยใช้ลูกศรแสดงการเลือก

ศึกษาเฉพาะด้านการศึกษาเท่านั้นหรืออาจจะศึกษาครอบคลุมโดยทั่วไป ไม่เจาะจงเพียงด้านใด ด้านหนึ่งเท่านั้น โดยจะพิจารณาศึกษาทั้งในด้านสภาพพื้นฐานทั่วไปของชุมชน สภาพประชากร การศึกษา สุขภาพ วัฒนธรรมและการเมือง ในหัวข้อต่าง ๆ เหล่านี้เช่น

1. สภาพพื้นฐานทั่วไปของชุมชนในเรื่องประวัติ ความเป็นมา สภาพทางภูมิศาสตร์ แผนที่ สาธารณูปโภคต่าง ๆ อันได้แก่ ถนน ร้านค้า วัด ฯลฯ

2. สภาพทางประชากร การศึกษา และสุขภาพ ในเรื่องลักษณะจำนวนประชากร จำนวนหลัง การย้ายถิ่นฐาน การศึกษาของชาวบ้าน การจัดการศึกษาในชุมชน สภาพน้ำดื่ม น้ำใช้ การเจ็บไข้ของชาวบ้าน ฯลฯ

3. สภาพทางเศรษฐกิจ ในเรื่องลักษณะที่อยู่อาศัย การถือครองที่ดิน อาชีพหลักและ อาชีพรองของชาวบ้าน สภาพการวางแผน ผลผลิตทางการเกษตรและอุตสาหกรรม รายได้รายจ่าย ของชาวบ้าน ปัญหาทางเศรษฐกิจของชาวบ้าน ฯลฯ

4. สภาพทางวัฒนธรรม ในเรื่องความสัมพันธ์ของสมาชิกในชุมชน ความเชื่อประเพณี และข้อห้ามของชุมชน ปัญหาทางสังคม วัฒนธรรมในชุมชน และโครงสร้างทางวัฒนธรรม ฯลฯ

5. สภาพทางการเมือง ในเรื่องระบบผู้นำ คณะกรรมการของชุมชน ผู้มีอิทธิพลใน ชุมชน กลุ่มผู้ต่อต้าน ความเชื่อถือของชาวบ้านต่อผู้นำ และความร่วมมือของชาวบ้านในชุมชนที่มี ต่อผู้นำชุมชน ฯลฯ

วิธีการที่จะได้มาซึ่งข้อมูลต่าง ๆ ข้างต้นนี้ สามารถกระทำได้หลายวิธี แต่การจะเลือก ใช้วิธีใดนั้น ย่อมอยู่กับผู้ศึกษาชุมชน จะต้องพิจารณาเลือกให้เหมาะสมกับสภาพการณ์

1. วิธีการศึกษาชุมชน

ผู้อ่านอาจจะทำได้หลายวิธี หรือจะ เลือกวิธีใดวิธีหนึ่งที่ท่านเห็นว่า เหมาะสม นำไปใช้ ใคร่เสนอแนวทางต่อไปนี้

1.1 การศึกษาจากเอกสาร เป็นวิธีการที่จะใช้ได้ดีผลดี สำหรับชุมชนที่ได้มีผู้ศึกษา ไว้ก่อนแล้ว รวบรวมไว้ในรูปแบบต่าง ๆ กัน เช่น เอกสารทางราชการ จากบทความที่มี ผู้เชี่ยวชาญเขียนไว้ ข้อมูลจากเอกสารอาจจะแสดงไว้หลายแบบ

- ในรูปสถิติที่เป็นตาราง เชงคุณภาพและ เชงปริมาณ เกี่ยวกับจำนวนประชากร

จำนวนโรงเรียน จำนวนองค์กรต่าง ๆ ของชุมชน

- ในรูป เส้นกราฟ สำหรับข้อมูลที่รวบรวมไว้หลายปี แล้วนำมาเปรียบเทียบ
ให้เห็นความเปลี่ยนแปลง

ต่อไปนี้เป็นตัวอย่างของข้อมูลที่ผู้อ่านควรจะอ่าน เข้าใจ สามารถแปลความหมายหรือ
ตีความหมายจากข้อมูลเหล่านี้ได้

การสังเกตโดยตรง

การสังเกต เป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการมองดู การฟัง และการสัมผัส
สิ่งหนึ่ง หรือเหตุการณ์ หรือพฤติกรรมใดนั้น จะต้องเตรียมตัวไปล่วงหน้า กำหนดเรื่องหรือหัวข้อ
ที่จะสังเกต แล้วทำการสังเกตโดย

1. สังเกตสิ่งที่มีชีวิตและเป็นอยู่ อาจสังเกตจากสิ่งของ คนหรือสิ่งมีชีวิตในฐานะ
โครงสร้างทั่ว ๆ ไป โดยไม่คำนึงถึงพฤติกรรมของสิ่งคนั้น
2. สังเกตการณที่ดำเนินอยู่ หมายถึง สนใจพฤติกรรมของสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ใน
สถานที่นั้น หรือในขณะนั้น เป็นต้น

การสังเกตมีประโยชน์ต่อการศึกษามาก ผู้สังเกตควรบันทึกเอาไว้ให้ทราบที่มาของ
ข้อมูลด้วย เพื่อจะได้ทราบแหล่งที่มาของข้อมูล เพื่อให้ข้อมูลนั้น เชื่อถือได้นั้นเอง วิธีการสังเกต
มี 2 วิธี คือ

1. การสังเกตโดยเข้าร่วมในเหตุการณ์ด้วย โดยการเข้าไปร่วมคลุกคลีด้วย เพื่อ
กระทำร่วมกัน
2. การสังเกตโดยไม่เข้าร่วมในเหตุการณ์ด้วย โดยเฝ้าสังเกตอยู่นอกวงของผู้ถูก
สังเกต แล้วคอยจดบันทึกการเคลื่อนไหวตลอดเวลา ปล่อยให้ผู้ถูกสังเกตปฏิบัติไปตามปกติและ
ไม่มีการบอกกล่าวล่วงหน้า เพราะเกรงจะไม่ได้ข้อมูลที่แท้จริง

เตรียมการสังเกต

1. สังเกตโดยไม่กำหนดเค้าโครงล่วงหน้า วิธีนี้ผู้สังเกตไม่ได้กำหนดให้แน่นอน

เหมาะสำหรับการสำรวจสภาพทั่วไปในระยะแรก ซึ่งผู้ศึกษายังไม่รู้พื้น เพของชุมชนนั้นมาก่อน พอที่จะกำหนดเค้าโครงล่วงหน้าได้ จึงควรใช้วิธีนี้ไปสักพักหนึ่งก่อน

2. การสังเกตโดยมีเค้าโครงล่วงหน้า กำหนดเฉพาะเรื่องไว้ และจะทำการสังเกต ขอบเขตที่กำหนด การสังเกตชนิดนี้ จะทำได้ก็ต่อเมื่อทราบพฤติกรรมที่เกิดขึ้นภายในระยะเวลา ที่คาดหมายไว้

หลักการสำหรับผู้สังเกตปฏิบัติการ

1. ศึกษาหาความรู้ให้มากในขอบเขตที่จะไปสังเกต
2. ให้คำจำกัดความของสิ่งที่จะสังเกตออกมาเป็นรูปพฤติกรรมที่วัดได้
3. แยกพฤติกรรมที่ต้องการสังเกตออกเป็นหมวดหมู่หรือประเภท โดยสังเกตถึงความแตกต่าง ความเหมือนกันได้อย่างละเอียด
4. จัดเตรียมเครื่องมือสำหรับใช้ในการบันทึกสิ่งที่สังเกตเห็น
5. ต้องสังเกตอย่างมีความหมายและจำกัดการดู การฟังให้เป็นเฉพาะเรื่อง ๆ ไป
6. การสังเกตต้องเป็นไปด้วยความระมัดระวังอย่างยิ่ง ผู้สังเกตต้องตรวจสอบตนเองว่า ระบบประสาทของตนเองมีประสิทธิภาพดีในขณะที่ทำการสังเกต
7. พยายามจดบันทึกพฤติกรรมเฉพาะอย่างให้เป็นอิสระซึ่งกันและกัน
8. ผู้สังเกตจะต้องขจัดความรังเกียจเดียดฉันท์ส่วนตัวออกเสีย
9. แบ่งแยกประเภทของพฤติกรรมที่สังเกตให้มากขึ้น และให้ละเอียดพอสมควร
10. การสุ่มพฤติกรรมที่จะสังเกต จะสุ่มจากเหตุการณ์ เช่น ในขณะที่ทำงานร่วมกัน หรือสุ่มจากเวลา เช่น จะสังเกตวันใดก็ครั้ง ครั้งละกี่ชั่วโมง เป็นต้น

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกต มีทั้งส่วนดีและส่วนเสีย ส่วนดีก็คือข้อมูลบางชนิดยากที่จะอธิบายเป็นคำพูดได้ ดังนั้นการเก็บข้อมูลจึงต้องใช้วิธีการสังเกตเข้าช่วย และข้อมูลบางอย่าง ผู้ตอบไม่เต็มใจตอบ หรือเป็นข้อมูลที่อาจเกิดอันตรายแก่ผู้ตอบได้ ถ้าใช้วิธีการสังเกตแล้ว จะได้ข้อมูลครบถ้วนและเชื่อถือได้ ทั้งจะเสริมข้อมูลที่เก็บมาแต่แรกได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้สังเกตจะรู้พฤติกรรมได้ทันที โดยไม่ต้องฟังคำบอกเล่าใด ๆ ซึ่งอาจเกิดการคลาดเคลื่อนได้

ส่วนเสียได้แก่ ไม่อาจเก็บข้อมูลได้ทุกแง่ทุกมุมของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เพราะผู้สังเกตไม่สามารถจะปรากฏตนอยู่หลาย ๆ แห่ง พร้อม ๆ กันได้ และไม่สามารถจะทราบถึงบุคคลหลาย ๆ คนได้ พร้อมทั้งไม่สามารถดูเหตุการณ์อย่างนั้น ๆ บ่อย ๆ ได้ การนำวิธีการสังเกตไปใช้เก็บข้อมูล จึงต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมของเรื่องด้วย

การสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์เป็นเทคนิคการรวบรวมข้อมูลที่ใช้ เพื่อสังเกตบุคลิกลักษณะโดยทั่ว ๆ ไป ศึกษาทัศนคติ ความคิดเห็นของบุคคล ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นี้จะมีความคลาดเคลื่อนน้อยแต่ต้องใช้เวลาในการสัมภาษณ์มาก และผลที่ได้จากการสัมภาษณ์ของแต่ละคนก็นำมาเปรียบเทียบกันได้ยาก เพราะผู้สัมภาษณ์จะต้องได้รับการฝึกฝน โดยเฉพาะการสัมภาษณ์มีหลายแบบดังนี้

1. Structured Interview หรือ Standardized เป็นแบบที่คำถามต่าง ๆ ถูกจัดทำเป็นแบบฟอร์มเอาไว้หมด คล้ายกับคำถาม คำตอบ แต่ใช้คนไปถามเอง แทนที่จะส่งไปทางไปรษณีย์ เพราะไม่ต้องพูดมาก เหมาะสำหรับการเก็บข้อมูลที่ต้องการใช้คนอื่นไป เก็บคำถามจะต้องทำอย่างระมัดระวัง และมีคำตอบให้เลือกมาก

2. Less Structured Interview เป็นชนิด ไม่มีแบบแผน ขึ้นอยู่กับผู้สัมภาษณ์เอง เป็นส่วนใหญ่ เป็นแบบที่มีความยืดหยุ่นมาก เช่น พวกนักจิตวิทยาสัมภาษณ์คนไข้ทางจิต ผู้สัมภาษณ์ต้องรู้จักตีความที่ตน ไป สัมภาษณ์มา การสัมภาษณ์ชนิดนี้มีวิธีทำให้ได้ข้อมูลอย่างละเอียดได้ดังนี้

2.1 ผู้สัมภาษณ์จะต้องพยายามหันความสนใจของผู้ถูกสัมภาษณ์ให้มา สู่จุดที่เรา กำหนดไว้ในใจ คือ อยากรู้ข้อมูลอะไร ก็พยายามทะลอมความสนใจของผู้ถูกสัมภาษณ์ให้มาสู่จุดที่เราต้องการ

2.2 ผู้สัมภาษณ์อาจใช้วิธีการที่เรียกว่า Probe คือ ถามวิธีต่าง ๆ โดยอาจจะ เป็นการแสดงท่าทาง หรืออาจใช้คำพูด เพื่อล้วงข้อเท็จจริงออกมาให้มากที่สุด ซึ่งบางทีต้อง แหย่ให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ไม่โง่จนขาดความขี้คิด แล้วจะพูดในเรื่องที่เขาปกปิด เอาไว้

2.3 ผู้สัมภาษณ์อาจใช้การสัมภาษณ์ชนิดไม่มีการถามนำ ปลอ่ยให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ เล่าไปตามความพอใจของเขา และไม่มีภารกิจให้เข้ามาถึงจุดที่เราต้องการ ผู้สัมภาษณ์เพียง คอบรับคำพูดของผู้ถูกสัมภาษณ์ตลอดเวลา

ขั้นตอนการดำเนินการสัมภาษณ์

1. ขั้นตอนเตรียมการ ผู้สัมภาษณ์ควรจะได้เตรียมตัวหาความรู้พื้นฐานที่จำเป็นไว้ให้เพียงพอ ก่อน สำหรับการสัมภาษณ์ที่เจาะจงนั้น จะต้องเตรียมการต่าง ๆ เกี่ยวกับการทบทวน วิธีการและคำถามต่าง ๆ ไว้ล่วงหน้า

2. การทบทวนเพื่อการสัมภาษณ์ สิ่งสำคัญที่ควรกระทำเกี่ยวกับการทบทวน

2.1 ควรมีความหมายแนะนำตัวเอง เสียก่อน พร้อมทั้งแจ้งให้ผู้ที่จะถูกสัมภาษณ์ได้ทราบถึงวัตถุประสงค์ ความหมาย และความสำคัญของผู้ถูกสัมภาษณ์

2.2 อธิบายให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ทราบอย่างแน่นอนว่า คำถามจะเป็นไปในรูปแบบใด

2.3 หากจำเป็นและสมควร ก็ควรให้ความมั่นใจแก่ผู้ถูกสัมภาษณ์ว่า การสัมภาษณ์นี้ถือว่าเป็นความลับ

หลักการสำหรับผู้สัมภาษณ์

1. พยายามสร้างความ เป็นกันเองกับผู้ถูกสัมภาษณ์ให้มากที่สุด

2. การถามควรถามอย่างฉลาดและโน้มน้าวให้ผู้ถูกสัมภาษณ์มีความสนใจและร่วมมือในการให้สัมภาษณ์

3. ควรใช้คำถาม เฉพาะเจาะจงในคำถาม ไม่ควรมีคำว่า "ควร" อยู่ด้วย เพราะจะทำให้ผู้ตอบ ตอบกำกวม

4. คำถามควรอยู่ในลักษณะที่ผู้ตอบสามารถตอบได้ทันที มากกว่าที่จะเป็นคำถามประเภทที่ต้องเสียเวลาคิดทบทวน เป็นเวลานาน จึงจะตอบได้

5. ควรถามตรงจุดประสงค์ของ เรื่องที่จะถาม และถามชัด ถ้อยชัดคำ ไม่คลุมเครือ

6. หลีกเลี่ยงการถาม เชิงบังคับ

7. อย่างใช้คำถามนำไปสู่คำตอบอย่างใดอย่างหนึ่ง

8. จงมีทัศนคติที่ดี และงดเว้นความลำเอียงในระหว่างสัมภาษณ์

9. ควรจดบันทึกไปด้วยในระหว่างการสัมภาษณ์ เพื่อกันลืม โดยจดบันทึกเฉพาะใจความสำคัญ และไปขยายความทีหลัง

การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ มีทั้งข้อดีและข้อเสีย ข้อดีคือ ทำให้ได้ข้อมูล

ที่ถูกต้องตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด มีความคลาดเคลื่อนน้อย และยังสามารถได้สิ่งเกิดพฤติกรรมของผู้ถูกสัมภาษณ์ไปด้วย และสามารถได้ข้อมูลบางอย่างที่อยู่อย่างลึกซึ้ง และไม่อาจเขียนเป็นตัวหนังสือได้ ส่วนข้อเสียคือ ต้องเสียเวลามาก ผู้สัมภาษณ์จะต้องอาศัยความรู้และเทคนิคพิเศษ เพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ให้ข้อมูลตามที่เรต้องการ ผู้สัมภาษณ์ควรจะเป็นผู้ที่ช่างพูดสักหน่อย และมีมนุษยสัมพันธ์ดี สามารถเข้ากับคนได้ง่าย และมีไหวพริบดี สามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้

แบบสอบถาม

แบบสอบถามคือ ข้อคำถามที่ต้องการให้ผู้ตอบกรอกหรือเติมข้อความ ซึ่งอาจเป็นแบบให้เลือก โดยกาเครื่องหมายลงในช่อง หรือแบบเติมคำเดียว ๆ หรือข้อความสั้น ๆ แบบสอบถามมี 2 แบบ คือ

1. แบบปิด (Closed Form) เป็นแบบสอบถามที่กำหนดให้ผู้ตอบ เลือกตอบตามตัวเลือกที่กำหนดให้ตัวอย่าง เช่น

ท่านคิดว่า วิธีการใดจะช่วยประหยัดน้ำมันในประเทศไทยได้มากที่สุด

ปิดรายการทีวี เมื่อเวลา 10.30 น.

งดขายน้ำมันในวันเสาร์และอาทิตย์

ห้ามมิให้สถานที่ราชการเปิด เครื่องปรับอากาศ

ขึ้นราคาน้ำมัน ให้สูงขึ้น

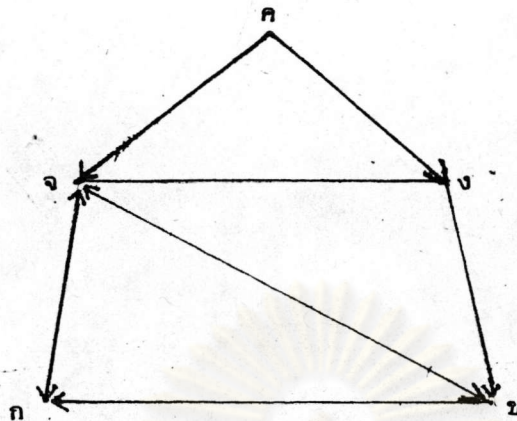
2. แบบเปิด (Opened Form) เป็นแบบสอบถามประเภทที่มีแต่คำถามเท่านั้น และเว้นที่ให้ผู้ตอบโดยเสรี ตัวอย่าง เช่น

ท่านคิดว่า วิธีการประหยัดน้ำมัน โดยการงดขายน้ำมันในวันเสาร์และอาทิตย์ จะได้ผลเพียงใด

โดยปกติแล้ว นิยมใช้แบบสอบถามปิดมากกว่า แต่อาจจะมีคอนท้ายของแบบสอบถาม ซึ่งเราต้องการทราบความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะของผู้ตอบ เราจึงใช้คำถามแบบเปิด

การดำเนินการรวบรวมข้อมูล โดยการใช่แบบสอบถาม อาจกระทำได้ 2 ลักษณะ

1. ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์
2. มีผู้นำแบบสอบถามไปมอบให้แก่ผู้ตอบ มักจะกระทำในกรณีที่ต้องการข้อมูลที่ต้องการเป็น

จะเห็นว่า ลูกศรมุ่งไปสู่ จ. แสดงว่ามีผู้สนใจจะทำงานร่วมกับ จ. มากที่สุด ทำให้เราทราบว่า จ. จะต้องมีพฤติกรรมที่ถูกต้องถูกใจ หากได้รับเลือกเป็นหัวหน้า ก็คงจะไม่มีปัญหานัก และในทำนองเดียวกัน หากมีเรื่องวุ่นวายขึ้นในกลุ่มก็อาจจะ เป็น จ. เป็นตัวการก็ได้ ส่วน ค. ซึ่งไม่มีใครเลือกเลย ก็จำเป็นจะต้องให้ความช่วยเหลือด้วยวิธีการที่ถูกต้องต่อไป

การศึกษาเฉพาะกรณี

การศึกษาเฉพาะกรณี เป็นการศึกษาเป็นรายบุคคล ด้วยวิธีการทางจิตวิทยา เพื่อหาข้อบกพร่องหรือปัญหา หรือสาเหตุของพฤติกรรมของบุคคลนั้น เป็นการศึกษาที่ละเอียดมากเกี่ยวกับทุก ๆ ด้าน ทั้งทางกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา สุขภาพอนามัย สิ่งแวดล้อม พันธุกรรม ฯลฯ แล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อหาทางช่วยเหลือแก้ไข มิฉะนั้นอาจมีข้อผิดพลาดได้

การสำรวจเบื้องต้น

การสำรวจเบื้องต้น เป็นการค้นหาความจริง สำหรับผู้ที่ยังใหม่ต่อสถานที่หรือชุมชนที่ตนเข้าไปอยู่ หรือผู้ที่ถูกส่งออกไปทำหน้าที่พัฒนาชุมชน ก่อนที่จะลงมือทำงาน ผู้ได้รับมอบหมาย จำต้องรู้ข้อมูลและเข้าใจปัญหาภายในชุมชนนั้น แม้ว่าในขั้นต้นนี้ จะไม่เข้าใจข้อมูลละเอียดทุกแง่มุม เท่าไรนักก็ตาม แต่ก็ เป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้ได้โอกาสสร้างความรู้จักขึ้นกับชุมชน และคนในชุมชนด้วย แบบสำรวจมักจะทำสร้างขึ้นง่าย ๆ และความจริงบางอย่างอาจค้นหาได้จากเอกสารหรือคนในท้องถิ่นนั้น

ขั้นตอนในการออกสำรวจ

1. วางแผนการสำรวจว่า จะทำ ณ ที่ใดบ้าง กำหนดขอบเขต วัตถุประสงค์ของการสำรวจ เพื่อจะได้ทำการสำรวจให้ได้ครอบคลุมเท่าที่ต้องการ
2. กำหนดวิธีการและรวบรวมข้อมูลว่า จะใช้แบบใด เช่น แผนสัมภาษณ์ แบบสอบถาม สัมภาษณ์ ฯลฯ
3. ดำเนินการสำรวจและรวบรวมข้อมูล
4. วิเคราะห์ข้อมูล คือ การจัดข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่และพยายามตีความจากข้อมูลนั้น
5. รายงานสรุป

หลักในการหาข้อมูล

1. ต้องทราบให้แน่ชัดว่า จะใช้ข้อมูลเมื่อใด และอย่าวางแผนด้วยข้อมูลที่ไม่แน่นอนหรือที่คลาดเคลื่อนต่อข้อเท็จจริง
2. ต้องคิดกันไว้ก่อนว่า ควรจะรวบรวมข้อมูลอะไรบ้าง ข้อมูลเหล่านั้นเกี่ยวข้องกับจุดหมายในการทำงานหรือไม่
4. การรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ดังกล่าว ก็เพื่อ เป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้การดำเนินงานไปตามจุดหมาย ฉะนั้นข้อมูลที่ได้จึงต้อง เป็นข้อมูลที่จริงมากที่สุด มิใช่เป็นข้อมูลที่มาจากความลำเอียงหรือความคิดเห็นส่วนตัว
4. ควรจะให้ผู้อื่น เข้ามามีส่วนร่วมในการรวบรวมข้อมูล เพื่อกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความสนใจ และเกิดความรับผิดชอบในการทำงานด้วย เช่น นักวิชาการ เจ้าหน้าที่ในท้องถิ่น ผู้นำในหมู่บ้าน ฯลฯ

การวิจัยภาคสนาม

การเก็บรวบรวมความจริงด้วยวิธีการวิจัยนั้น เป็นวิธีการที่มีความรอบคอบและทันต่อเหตุการณ์ อย่างไรก็ตาม วิธีการนี้บางครั้งมักไม่ค่อยได้รับความนิยมมากนัก ในกรณีที่ต้องการจะได้ข้อมูลอย่างรวดเร็ว เพราะ เป็นวิธีการที่ต้องใช้ระยะเวลานานพอสมควร และข้อสำคัญคือ

การทำวิจัยนั้น ต้องใช้เจ้าหน้าที่ผู้มีความรู้และประสบการณ์หรือได้รับการอบรม เกี่ยวกับการวิจัย มาบ้าง จึงจะทำให้ผลการวิจัยมีประสิทธิภาพ และน่าเชื่อถือในตัวของมันเอง

การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการวิจัยนี้ เป็นวิธีการที่ต้องใช้ทั้งการสังเกต การ สัมภาษณ์ และการคลุกคลีร่วมกับชาวบ้านควบคู่กันไป กล่าวคือ นักวิจัยจะต้อง เป็นนักสังเกตที่ดี ทั้งในด้านสิ่งแวดล้อม การปฏิบัติงาน การแสดงออกของคนในท้องถิ่น และสภาพภายในท้องถิ่น เมื่อ เวลาทำการวิจัย จะต้องมียุทธวิธีสอบถามหรือสัมภาษณ์ที่นุ่มนวล ไม่กระทบกระเทือนใจผู้ ถูกสัมภาษณ์ และสามารถโน้มน้าวให้ผู้ถูกสัมภาษณ์แสดงความเป็นกันเอง และตอบ โดยไม่ปิดบัง นั้นก็จำเป็นจะต้องมีการคลุกคลีกับชาวบ้านอย่างใกล้ชิดระยะหนึ่ง แสดงตนและปฏิบัติตนให้ถือ เสมือน เป็นสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่มชนนั้น

ขั้นตอนกว้าง ๆ ของการรวบรวมข้อมูลด้วยการวิจัยในสนาม มีขั้นตอนดังนี้

1. เลือกสถานที่ที่จะทำการวิจัย
2. ตั้งข้อสมมุติฐานที่ต้องการจะศึกษาว่า จะศึกษาในเรื่องใดบ้าง
3. จำกัดขอบ เขตของสมมุติฐานที่จะศึกษาให้แน่นอนว่า ต้องการศึกษารายละเอียดเพียงไร
4. จัดทำข้อคำถามตามที่คุณต้องการและควรมีการทดลองก่อนว่า คำถามที่ตั้งขึ้นนั้น ผู้ตอบจะเข้าใจหรือไม่ เพียงไร และจะได้แก้ไขปรับปรุงต่อไป
5. การรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการวิจัย เป็นตอนที่สำคัญมาก ควรจะรวบรวมข้อมูล ให้ตรงตามวัตถุประสงค์จริง ๆ การสุ่มตัวอย่างข้อมูลเป็นสิ่งสำคัญมาก เนื่องจากจำนวนประชากร มีมาก เราไม่อาจเก็บข้อมูลได้จากประชากรทุกคนได้ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสุ่มตัวอย่างประชากร จำนวนหนึ่ง กลุ่มตัวอย่างที่สุ่มมานั้น ต้องแน่ใจว่า เป็นตัวแทนของประชากรที่เราจะศึกษาได้
6. การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่รวบรวมมาได้ ยังคงเป็นข้อมูลดิบ และมีการกระจาย มาก จำเป็นต้องจัดหมวดหมู่ข้อมูล และพยายามทำให้ข้อมูลที่รวบรวมมาได้ มีความหมายยิ่งขึ้น
7. การเขียนรายงาน เป็นการสรุปผลการดำเนินงานมาทั้งหมด ตั้งแต่เริ่มงานจน ถึงการวิเคราะห์ข้อมูล ตีความหมายของตัวเลขออกมาเป็นตัวหนังสือ พร้อมทั้งรูปผลจากข้อมูล

การเขียนรายงานสรุป ควรจะเขียนในรูปที่เข้าใจง่าย ๆ เพื่อผู้ที่จะนำไปใช้สามารถอ่านแล้ว
เข้าใจได้เลย ไม่ต้องตีความอีก และในตอนท้ายของรายงาน ควรจะมีข้อเสนอแนะไว้เป็น
แนวทางด้วย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความสามารถของผู้นำกับการพัฒนาสังคม*

ระดับของสังคม	ประเด็นการพัฒนาสังคมกับความต้องการผู้นำที่มีบทบาท			เป้าหมายของการพัฒนาสังคม
	ประเด็นเพื่อพิจารณา	ข้อจำกัดของการพัฒนา	ยุทธวิธีของการพัฒนา	
ครอบครัว	ข้อมูลและข่าวสาร เครื่องชีวิต ค่านิยม การจัดลำดับของความ ต้องการและปัญหา	- การขาดข้อมูลและข่าวสาร หรือการขาดโอกาสที่จะใช้ ข้อมูล - ความไม่สัมพันธ์หรือความไม่ เป็นเหตุเป็นผลของการใช้ เครื่องชีวิต	- การเข้ามามีส่วนร่วมของ - การระดมทรัพยากร - การแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดและประสบการณ์ ระหว่างหมู่บ้านต่าง ๆ	- จปฐ. - คุณภาพชีวิต - ค่าเท่าเทียม กันในสังคม
หมู่บ้าน	ขบวนการตัดสินใจ การตั้งวัตถุประสงค์	- ขาดค่านิยมทางสังคมและ การเมืองที่เอื้อต่อการพัฒนา สังคม	- การจัดการด้านสาธารณสุข- มูลฐาน - การประกันสุขภาพโดยความ สมัครใจ (บัตรสุขภาพ)	- การพึ่งตนเอง - การตัดสินใจด้วย ตัวเอง
ตำบล	โครงสร้างของสถาบันหรือ องค์การบริหาร	- ขาดประสิทธิภาพของการ ระดมทรัพยากรของท้องถิ่น - องค์การประชาชนไม่มี ประสิทธิภาพ	- การจัดตั้งและพัฒนาองค์กร เพื่อวางแผนในทุกระดับ - การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น - ประยุกต์ใช้ จปฐ. ในการ พัฒนาการมีส่วนร่วม	- การมีส่วนร่วม อย่าง เป็น ประชาธิปไตย
อำเภอ	- สาขา - กระทรวง - กรม - กอง - สถาบัน	- ขาดประสิทธิภาพของการ ระดมทรัพยากรของท้องถิ่น - องค์การประชาชนไม่มี ประสิทธิภาพ	- การจัดตั้งและพัฒนาองค์กร เพื่อวางแผนในทุกระดับ - การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น - ประยุกต์ใช้ จปฐ. ในการ พัฒนาการมีส่วนร่วม	- การมีส่วนร่วม อย่าง เป็น ประชาธิปไตย

ระดับของสังคม	ประเด็นการพัฒนาสังคมกับความต้องการผู้นำที่มีบทบาท			เป้าหมายของการพัฒนาสังคม
	ประเด็นเพื่อพิจารณา	ข้อจำกัดของการพัฒนา	ยุทธวิธีของการพัฒนา	
จังหวัด	<ul style="list-style-type: none"> - กลุ่มอาชีพ - กลุ่มการเมือง - พรรคการเมือง - องค์กรเอกชน 	<ul style="list-style-type: none"> - ปัญหาอยู่ในระดับต่ำ - ความหลากหลายในความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดลำดับของปัญหา การกำหนดวัตถุประสงค์และกลวิธีในการพัฒนา 	<ul style="list-style-type: none"> - วางแผนระดับหมู่บ้านโดยใช้จปฐ. เป็นเกณฑ์ 	
เขตหรือภาค	<ul style="list-style-type: none"> - กลุ่มผลประโยชน์ - กลุ่มธุรกิจภาคเอกชน 	<ul style="list-style-type: none"> - การครอบงำทางความคิดโดยกลุ่มข้าราชการและปัญญาชน - การรวมศูนย์อำนาจของการขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่รับผิดชอบ - การสนับสนุนการพัฒนาแบบพึ่งตนเองอยู่ในระดับต่ำ 	<ul style="list-style-type: none"> - ให้ทรัพยากรที่มีอยู่จริง - ให้ทรัพยากรที่มีอยู่จริง - การปรับ เปลี่ยนความรู้ เจตคติ และทักษะของกำลังคนให้ถูกต้อง เหมาะสม - การพัฒนานโยบาย 	

* เสนอในการเสวนา เรื่อง "องค์กรประชาชนกับงานพัฒนา : ความเคลื่อนไหวทางแนวความคิดในภาครัฐบาล จัดโดยโครงการศึกษาทางเลือกการพัฒนา เมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม 2529

ประวัติผู้เขียน

นายนิยม รอดเนียม เกิดเมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2500 ที่จังหวัดสมุทรปราการ สำเร็จการศึกษาปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน เมื่อปีการศึกษา 2522 เข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาโทบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2528 ปัจจุบันรับราชการในตำแหน่ง อาจารย์ 1 ระดับ 4 โรงเรียนปรangkู่ อำเภอบรรกู่ จังหวัดศรีสะเกษ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย